

Η ιεροσύνη της γλώσσας
Ν. Λυγερός
Ομηρική Ακαδημία Euroclassica
Χίος, 17/07/2018

Τα αντιλαμβανόμαστε επειδή κοιτάζουμε πρώτα το αντικείμενο και μετά διαβάζουμε το κείμενο, ουσιαστικά θα μπορούσαμε να πούμε στον τομέα μας εδώ πιο κοντά ότι κάνουμε πρώτα τους αρχαιολόγους. Βρίσκουμε το εύρημα και μετά ερμηνεύουμε αυτό που διαβάζουμε, δεν μπορούμε να το δούμε από πριν. Κατά συνέπεια όταν το βρίσκουμε π.χ όταν θέλουμε να βρούμε τη χρονολογία του το κοιτάζουμε από το περιβάλλον του, μετά μπορεί η επιγραφή να λέει κάτι δημιουργήθηκε την τάδε χρονιά, τότε θα έχει κάποιο νόημα. Μερικές φορές όμως μπορεί και να είναι πλαστή να μην είναι της εποχής. Άρα το πρώτο πράγμα που πρέπει να δούμε για τη θεμελίωση του ιερού είναι τι χρειάζεται. Χρειάζεται πρώτα απ' όλα τη διαχρονικότητα, άρα διαχρονικότητα ένα βάθος χρόνου, έτσι να το πούμε αν θέλετε λίγο πιο ακραία, γιατί το κείμενο του Ομήρου να μην είναι ιερό; Είναι ένα θέμα. Το πρώτο θέμα είναι επειδή αναφέρεται στον Μυκηναϊκό Πολιτισμό, ας πούμε ότι είμαστε το 1250 π.Χ., αυτός το γράφει εντός εισαγωγικών το γράφει το 800, βλέπετε ότι έχουμε πάρα πολλούς αιώνες σε βάθος, άρα υπάρχει ένα σύστημα αναφοράς. Ξέρουμε βέβαια ότι η Ιλιάδα δεν είναι μοναδική, υπάρχουν κι άλλοι λαοί που έχουν κάτι το ανάλογο, το βλέπουμε όταν κάνουμε συγκριτική γλωσσολογία, αλλά αυτό που έχει σημασία είναι ότι είναι πολύ καλά δομημένο και θα μπορούσε να ήταν με αυτή την έννοια ιερό με την έννοια της διαχρονικότητας. Κάτι που λείπει στο διαχρονικό για να αποκτήσει την ιεροσύνη είναι το θαύμα. Δηλαδή άμα κοιτάζουμε, ο Μιχάλης το είπε πολύ ωραία εχθές ότι έχουμε το θέμα με το πεπρωμένο, κοιτάζουμε τι γίνεται κι όταν αναλύουμε στην πραγματικότητα την Ιλιάδα βλέπουμε ότι δεν περιγράφει θαύματα. Σας ξάφνιασε τώρα, φαντάζομαι το ξέρετε, δεν είπα κάτι καινούργιο το λέω απλώς με ένα διαφορετικό τρόπο. Εννοώ ότι αυτά που περιγράφει είναι κατορθώματα, επιτεύγματα αλλά πάνω κάτω επειδή κάθε φορά έχουμε ή το στοιχείο το θεϊκό εντελώς ή το ημιθεϊκό ή ας το πούμε για τον Αχιλλέα σχεδόν θεϊκό, ε όταν τα περιγράφει, λέμε γι' αυτά τα δεδομένα είναι φυσιολογικά. Άρα τι λείπει; Λείπει η ανάδειξη, λείπει η υπέρβαση, δηλαδή έχω μια κατάσταση που είναι δεδομένη, ξαφνικά γίνεται μια υπέρβαση και κατ' άλλα. Αυτό το πράγμα θέλει ένα πάχος χρόνου δεν θέλει μεγάλη απόσταση όμως, γιατί άμα έχει πάρα πολύ μεγάλη απόσταση δεν καταλαβαίνουμε τι γίνεται. Δίνω ένα παράδειγμα με την Καινή Διαθήκη. Αν κοιτάξετε την Καινή Διαθήκη θα αντιληφθείτε ότι το πιο παλιό χριστιανικό κείμενο είναι η Επιστολή προς Θεσσαλονικείς. Δηλαδή είναι κείμενο του Παύλου το οποίο θυμάστε αυτά που είπαμε χρονολογικά, δηλαδή να προσέχουμε όταν διαβάζουμε ένα κείμενο αν είναι δομημένο χρονολογικά ή αν είναι δομημένο για άλλους λόγους. Άρα ξέρουμε ότι στην πραγματικότητα όταν βλέπετε πράγματα που βρίσκονται στα Ευαγγέλια και λέτε, αυτό μου θυμίζει τις Επιστολές του Παύλου, μάλλον ξεχνάτε ότι αυτοί που έγραψαν τα Ευαγγέλια είχαν διαβάσει του Επιστολές του Παύλου. Ενώ ο Παύλος δεν είχε διαβάσει τα Ευαγγέλια αλλά είχε ακούσει περί τίνος πρόκειται. Άρα έχουμε έναν συσχετισμό που λειτουργεί φυσιολογικά ο οποίος όμως είναι αντίστροφος. Δηλαδή άμα κοιτάζουμε τα κείμενα θα

δούμε ότι στην πραγματικότητα και έχει ενδιαφέρον, γιατί αυτό δεν το άκουσα, επειδή έχουμε το Σκοπιανό αυτή την περίοδο, δεν άκουσα ότι το πρώτο κείμενο που αφορά την Μακεδονία, το χριστιανικό, είναι μέσα στη Βίβλο, το έχουμε. Η πιο παλιά χριστιανική γραφή την οποία πιστεύουμε, είναι Επιστολή προς Θεσσαλονικείς, άρα φαντάζομαι όταν θα βρεθεί η επιτροπή που θα αλλάξει τα δεδομένα μέσω του άρθρου 8 θα θελήσει να το διορθώσει αυτό. Ξέρω εγώ θα μας βάλει νότια, κάτι θα μας βάλει, Θεσσαλονικείς. Για να είμαστε λοιπόν ξεκάθαροι το στίγμα δίνεται από τον Παύλο, ο οποίος άμα το σκεφτούμε θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας υπερβατικός Απόστολος. Νομίζω ότι καταλαβαίνετε με το λεξιλόγιο που χρησιμοποιώ, δηλαδή δεν είναι ένας Απόστολος κυριολεκτικά εφόσον είναι μετά, έρχεται όμως ως πρώτος Απόστολος και γράφει ουσιαστικά πριν τους Ευαγγελιστές. Κι' άμα το σκεφτούμε ορθολογικά η εκκλησία βάζει στο ίδιο επίπεδο, το λέω και για τα Μετέωρα για να το χαρούν, η εκκλησία βάζει στο ίδιο επίπεδο τον Παύλο και τον Πέτρο. Άμα τους εξετάσουμε φιλολογικά δεν νομίζω να υπάρχει καμία σύγκριση. Ο ένας δεν ξέρει, ο άλλος ξέρει, ο ένας πίστεψε, ο άλλος πείστηκε. Άρα αυτή η διαφοροποίηση θα είναι σημαντική γιατί θα μας μιλήσει για τη συνέχεια του Έργου, χωρίς να έχει πρόσβαση άμεσα, στον Δημιουργό του Έργου και μετά θα έχουμε τους Ευαγγελιστές οι οποίοι θα μας περιγράψουν τη διαδικασία του Έργου, πράγμα το οποίο θα γίνει μετά. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι αυτοί που το έζησαν δεν ένιωθαν άμεσα ότι έπρεπε να περιγράψουν το θαύμα, περιέγραφαν τον Βίο. Ο Απόστολος Παύλος το περιγράφει με έναν διαφορετικό τρόπο εξ αρχής. Αυτό θα επηρεάσει τους Ευαγγελιστές οι οποίοι σε κάποια φάση θα πουν, πρέπει να καταγραφεί αυτή η θρησκεία και να γίνει Πίστη. Είναι τεράστιο θέμα και για αυτό, εδώ μπαίνει η γλώσσα, θα μπορούσαμε κάλλιστα να είμαστε σε μια παράδοση που να είναι μόνο προφορική, κανένας να μην έχει γράψει τίποτα. Όταν λοιπόν τώρα μιλάμε για τις βιβλικές γλώσσες και μιλάμε για τις τρεις κατηγορίες, Εβραϊκά, Αραμαϊκά και Ελληνικά, στην πραγματικότητα καταγράφουμε έναν κλειστό corpus που για μας, για τα Ελληνικά τώρα, αφορά μόνο και μόνο την Καινή Διαθήκη και σ' αυτό το κλειστό corpus υπάρχουν εκφράσεις, υπάρχουν δεδομένα που μας δίνουν να καταλάβουμε πρώτον ότι υπάρχει ένα διαχρονικό στοιχείο, δεύτερον ότι υπάρχει μια εξέλιξη, αλλά το πιο σημαντικό, εδώ είναι το πιο ενδιαφέρον άμα θέλουμε να πιάσουμε την Ιεροσύνη, είναι ότι δεν αλλάζουμε το κείμενο. Δηλαδή, έχουμε δικαίωμα να το μελετάμε, έχουμε δικαίωμα να το διαβάζουμε αλλά τα σχόλιά μας δεν μπορούν να ενσωματωθούν μέσα το κείμενο. Φανταστείτε ότι μπορεί να το ενσωματώσετε, ουσιαστικά είναι σαν να μπορείτε να κάνετε σε ένα Σύνταγμα αναθεωρήσεις και τροπολογίες. Όταν το αναθεωρείτε το Σύνταγμα παραμένει Σύνταγμα, αλλά όχι πια το αρχικό. Μπορεί ένα Σύνταγμα να γίνει Ιερό; Όχι, γιατί τροπολογείται. Διότι άμα ήταν Ιερό και έχετε δικαίωμα να το αλλάξετε τότε αυτός που το αλλάζει είναι και αυτός στην ίδια κατηγορία, γιατί άμα δεν είναι στην ίδια κατηγορία, τότε εκφυλίζεται και βλέπετε όταν θυμάστε τα στοιχεία με τα διαγράμματα Hasse, σημαίνει ότι έχετε κατεβάσει το στοιχείο πιο κάτω και τότε δεν είναι πια συγκρίσιμο και για αυτό ισοπεδώνεται. Αυτό σημαίνει λοιπόν ότι όταν το εξετάζουμε με αυτόν τον τρόπο, όταν τα βάζουμε σε μια σειρά, καταλαβαίνουμε ότι χρειαζόμαστε την αμεσότητα

που θα είναι αν θέλετε η μαρτυρία, κάποιος πρέπει να μας πει ότι κάτι έγινε τότε. Μετά είναι η επεξεργασία, η οποία δεν πρέπει να είναι σε μεγάλη απόσταση, αλλιώς υπάρχει τι; Μυθοποίηση. Γιατί όπως καταλαβαίνετε άμα κοιτάξετε τι εννοούμε εμείς όταν λέμε Τρωικό πόλεμο και τι εννοούσαν στον Μυκηναϊκό πολιτισμό, το ποιο πιθανό είναι ότι γι' αυτούς ήταν ένας εμφύλιος, διότι και οι μεν και οι δε ήταν Έλληνες. Όταν το αλλάζουμε είναι ότι έρχεται η μυθοποίηση και πρέπει να φανεί ότι αυτοί που ήταν νικητές ήταν οι Έλληνες, αυτοί που έχασαν δεν ήταν Έλληνες, ήταν Τρώες. Και σχετίζεται μάλιστα και μ' αυτά που λέγαμε και με τον γεωγραφικό προσδιορισμό, γιατί στην πραγματικότητα, τι ήταν η Ελλάδα στον Μυκηναϊκό Πολιτισμό; Ξέρετε ότι έχουμε κάνει αν θέλετε ακόμα και τραγικά λάθη όσον αφορά στις ονομασίες, μιλάμε για τη Γραμμική Β' και λέμε Μυκηναϊκά. Άμα κοιτάξετε το corpus που υπάρχουν στις Μυκήνες είναι ελάχιστο, άμα το είχαμε βρει κατευθείαν στην Κρήτη το πιο λογικό θα τα λέγαμε Μινωικά Α, Μινωικά Β κι άμα κοιτάξετε τι έχει γραφτεί είναι εντελώς διαφορετικό. Άρα αυτό σημαίνει λοιπόν ότι πρέπει να υπάρχει ένα πάχος χρόνου, ουσιαστικά για ποιο λόγο, για να μπορεί να υπάρχει αυτό που θα λέγαμε σήμερα πιο σύγχρονα, η έννοια της αγιοποίησης. Δηλαδή να έχουμε ένα αρκετά μεγάλο βάθος χρόνου όχι πάρα πολύ αλλά αρκετό, για να ξέρουμε ότι αυτά που έγιναν είναι αποδεκτά από όλους, άρα τότε εμείς παίρνουμε μια απόφαση επίσημη για όλους. Και γι' αυτό κάθε φορά που π.χ η εκκλησία κάνει μια εξαίρεση δημιουργεί προβλήματα, γιατί μερικοί λενε, μα δεν πέρασαν τα χρόνια που θα 'πρεπε. Κι άλλοι λενε «ναι, αλλά είναι εξαιρετική περίπτωση». Άρα αυτό σημαίνει επίσης, όταν μπαίνουμε σ' αυτό το πλαίσιο, είναι ότι στον Όμηρο ο ήρωας γεννιέται ήρωας. Στο ιερό ο άγιος δεν γεννιέται άγιος. Είναι μια λεπτομέρεια, θα μου πείτε γιατί να συγκρίνουμε τους άγιους με τους ήρωες, αλλά για να καταλάβετε πώς τα βλέπουμε δομικά είναι ότι ο άγιος γίνεται, άρα έχει μια υπέρβαση. Ήταν ένας άνθρωπος ας το πούμε κανονικός εντός εισαγωγικών ο οποίος μετά γίνεται εξαιρετος, κάνει κάτι και μετά οι άλλοι τον θεωρούν άγιο. Ενώ για τον ήρωα τον θεωρούν ήρωα εξ' αρχής, δηλαδή ουσιαστικά είναι ήρωας οντολογικά, ενώ γίνεται άγιος τελεολογικά. Δεν είναι η οντότητά του, θα μπορούσε να μην είχε γίνει. Ο Αχιλλέας, θέλουμε δε θέλουμε, με sticks τελειώσαμε. Τώρα αν τα κατάφερε ή αν είχε πάρει την άλλη επιλογή αυτό είναι διακλάδωση η οποία επιτρέπεται, αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορούμε να μην πούμε ήδη ότι είναι κάτι το ειδικό. Για να καταλάβετε όταν δεν είναι κάτι το ειδικό, ο Πάρις, πρέπει να υπάρχει ο Απόλλωνας. Ο Πάρις χωρίς τον Απόλλωνα είναι απλώς ένας εραστής, αποτυχημένος κιάλας. Δεν μιλάω για τον Μενέλαο γιατί μετά θα μιλήσω για κέρατα. Αυτό που έχει λοιπόν σημασία είναι να καταλάβουμε ότι αν δεν υπάρχει εξέλιξη είναι δύσκολο να υπάρχει Ιεροσύνη. Δίνω άλλο παράδειγμα που είναι από άλλο πολιτισμό επειδή υπάρχουν και άνθρωποι. Όταν αποφασίζει κάποιος ότι το Κόκκινο βιβλίο θα είναι ιερό τι κάνει; Δεν χρησιμοποιεί διαχρονικότητα, δεν χρησιμοποιεί πάχος χρόνου, χρησιμοποιεί την κυριαρχία του παρόντος κι επειδή την έχει λέει, θα είναι έτσι. Άμα το σκεφτείτε πόσα χρόνια διήρησε αυτό το πράμα θα δείτε ότι είναι πραγματικά ελάχιστο και ουσιαστικά θα ήταν αυτό που θα χρειαζόταν για να γραφτεί σήμερα ότι θα μπορούσε να ήταν. Όταν βλέπω εγώ τον Pol Pot ο οποίος να λέει, είμαστε το έτος μηδέν. Δηλαδή μηδένισε όλα αυτά που είχαν γίνει και λέει τώρα θα είμαστε το έτος μηδέν. Δεν λέει καν θα είμαστε το έτος ένα. Για να

καταλάβετε πόσο μηδενιστικό είναι ακόμα και η Γαλλική επανάσταση είτε το έτος ένα, δεν είτε έτος μηδέν. Εδώ λέει μηδέν. Δηλαδή δεν μετράνε, αυτό μαθηματικά είναι μια αλυσίδα Markov που σημαίνει ότι οτιδήποτε ανήκει στο παρελθόν δεν μας επηρεάζει πια. Μας επηρεάζει μόνο το παρόν και είναι αυτό που παράγει το μέλλον. Άρα εδώ αυτό που μπορούμε να πούμε είναι το εξής, μπορεί το Ιερό να γεννηθεί από μια αλυσίδα Markov; Όχι. Θα μου πείτε τώρα πώς βάζουμε στην ίδια φράση αν το Ιερό μπορεί να γεννηθεί από μια αλυσίδα Markov; Διότι το ιερό για να εγκατασταθεί στο μέλλον χρειάζεται παρελθόν. Δεν μπορεί να ζήσει σε ένα στιγμιαίο πάχος που είναι το παρόν όσο δυνατό και να είναι. Άρα χρειάζεται αν θέλετε ένα σύστημα αναφοράς, άμα κοιτάξουμε π.χ διάφορες εντυπώσεις, άμα κοιτάξετε πόσες φορές έχουμε βιβλικές αναφορές στην Αίγυπτο και πόσες φορές έχουμε από την Αίγυπτο ανάποδα. Πάρα πολλές-σχεδόν καθόλου. Τεράστιο θέμα, τεράστιο θέμα γιατί στην πραγματικότητα όταν υπάρχει κάτι που είναι νέο και Ιερό, αυτός που είναι του παλιού δεν το πιστεύει ότι θα γίνει επειδή δεν έχει αυτό το πάχος. Άμα σκεφτείτε την Αυτοκρατορία και σκεφτείτε τον άγιο Παύλο και τον άγιο Λουκά πώς θα διαχειριστούν τα ελληνικά εντός αυτοκρατορίας, τότε θα καταλάβετε ότι μιλάμε ουσιαστικά για μια νοητική εισβολή. Οι άνθρωποι είναι τρεις κι ο κούκος και καταφέρνουν να ανατρέψουν μια ολόκληρη αυτοκρατορία. Η αυτοκρατορία δεν κατάλαβε ότι αυτοί οι σπόροι, επειδή προερχόταν από ένα άλλο παρελθόν που δεν γνώριζαν, ότι θα έχουν τόσο μεγάλη δυναμική. Όταν τρέχετε το εκατοστάρι και έχετε τους ανθρώπους που είναι όλοι κάτω και πρέπει να σηκωθούν για να τρέξουν δεν σας ξαφνιάζουν. Άμα ξαφνικά ερχόταν κάποιος με φόρα κι έτρεχε το ίδιο εκατοστάρι, αλλά αυτός είχε ξεκινήσει πενήντα μέτρα πριν, δεν προλαβαίνετε. Και μετά τρέχετε πίσω του και δεν καταλαβαίνετε πώς άλλαξε. Άρα το Ιερό χρειάζεται κάτι το οποίο μπορεί να μας ξαφνιάζει. Χρειάζεται τον Χρόνο. Ιερό χωρίς Χρόνο είναι απλώς κανόνας. Αυτός ο κανόνας, επειδή δεν έχει πάχος χρόνου, είναι άμα το ερμηνέψει κάποιος άλλος αυθαίρετος. Το Ιερό δεν μπορεί να είναι αυθαίρετο πρέπει να είναι αξιακό. Για να είναι αξιακό πρέπει να έχει τη διαχρονικότητα για να πιάσει τις αξίες, να τις ενσωματώσει και να τις εξελίξει. Δηλαδή ουσιαστικά είναι το Ιερό, η ουσία του αξιακού. Οι αξίες είναι πολλές. Οι αξίες μπορεί να είναι άρα άμα το κοιτάξουμε, ας πούμε όπως τα είπαμε χτες, οι αξίες είναι μη συγκρίσιμες. Δεν μπορείτε να πείτε αυτή η αξία είναι ανώτερη από αυτή την αξία, γιατί άμα είναι αξία τότε είναι το ίδιο. Τώρα το θέμα είναι πάνω σε ποιο αξιακό σύστημα θα δημιουργηθεί το Ιερό; Το πρώτο πράμα που μπορούμε να σκεφτούμε είναι το εξής, είναι ότι αν δεν το προσέξουμε και κάποιος αποφασίσει αυθαίρετα να παράγει έργο, στην πραγματικότητα παράγει μια βαρβαρότητα, η οποία η Ανθρωπότητα δεν την αποδέχεται γιατί δεν έχει πάχος. Και λέει ποιος είσαι εσύ; Κι αυτό αν θέλετε σαν αντιπαράθεση είναι ακριβώς η Αντιγόνη. Ο Κρέοντας είναι νόμιμος, έχει το δικαίωμα να επιβάλλει νόμους. Η Αντιγόνη έχει ουσιαστικά μόνο το δικαίωμα να το δεχτεί και παρόλα αυτά εξηγεί, την Αντιγόνη θα πάρουμε Μιχάλη να το θυμάσαι, κι εξηγεί μα εσύ ποιος είσαι να μας αλλάξεις τους δικούς μας νόμους τους άγραφους. Το άλλο που πρέπει να καταλάβουμε είναι όταν έχουμε ένα αξιακό σύστημα αναγκαστικά έχει θεμέλια. Τα θεμέλια είναι οι αξίες, αλλά δεν είναι μόνο οι αξίες, όπως είναι οι αξίες μη

συγκρίσιμες είναι και οι αξίες πώς δένονται μεταξύ τους. Άρα είναι αυτό που εξηγούσα και χθες στο καράβι άρα πρέπει να το πούμε και σε άλλους. Όταν έχετε ένα σύνθημα ως το ονομάσω σύνθημα για να μην πειράξω αυτούς που δεν το πιστεύουν. Όταν έχετε ένα σύνθημα που λέει: «Αγαπάτε αλλήλους» και μετά έχει μια διακλάδωση και λέει: «Αγαπάτε αλλήλους όπως αγαπάτε τον εαυτό σας» ή «Αγαπάτε αλλήλους όπως σας αγάπησα». Πολύ συχνά θεωρούμε ότι είναι το ίδιο. Όχι. Υπάρχει μια τεράστια διαφορά. Η πρώτη διαφορά είναι ότι το «Αγαπάτε αλλήλους όπως αγαπάτε τον εαυτό σας» είναι καθαρά κοινωνικό. Το «Αγαπάτε αλλήλους όπως σας αγάπησα» είναι καθαρά ανθρώπινο, της Ανθρωπότητας, είναι για όλους. Άρα εδώ το σημείο αναφοράς είναι η αγάπη του ενός. Ενώ το άλλο, το σημείο αναφοράς είναι η αγάπη του καθενός. Το ένα λοιπόν έχει ένα θεμελιακό σύστημα αναφοράς, ενώ το άλλο έχει ένα πλαίσιο το οποίο είναι συγκρίσιμο. Άρα εδώ έχουμε ένα θέμα, είναι ότι άμα λέει κάποιος αγάπα τους άλλους όπως αγαπάς τον εαυτό σου άρα έχουμε διαφορετικές αγάπες τότε δεν θα έχουμε την ίδια αγάπη. Αυτό σημαίνει τι πρακτικά. Σημαίνει ότι επειδή μπορούμε να δούμε με αυτόν τον τρόπο τον ορθολογικό μια διαφορά, το ένα θα δώσει σημασία στην κοινωνία του παρόντος, γιατί δεν μπορεί να το εξηγήσει. Αλλά ρωτάω τώρα εσείς άμα το ακούγατε μετά από δύο χιλιάδες χρόνια ποιο από τα δύο θα σας άγγιζε; Ε θα σας άγγιζε αυτό που θα ήταν υπερανθρώπινο και θα είχε ως σημείο αναφοράς αυτό το οποίο πιστεύετε. Άρα το Ιερό από τη στιγμή που είναι καθιερωμένο, γιατί θα μπορούσε το Ιερό να είναι εν δυνάμει Ιερό. Δίνω άλλο ένα άλλο παράδειγμα όταν βλέπετε τα βιβλία. Όπως ξέρετε τα ευαγγέλια ήταν τα βιβλία και έγινε η Βίβλος. αλλά δεν ήταν ιερή στην αρχή. Πώς να ήταν ιερή εφόσον δεν ξέρουν ότι θα γίνει αυτό. Η μεγάλη Ιεροσύνη αποκτάται από μια επισφράγιση, η οποία θα αρχίσει με τον άγιο Ειρηναίο, όταν θα επιλέξει τι είναι αυτό που ονομάζουμε τα κανονικά. Τότε θα καταλάβουν ότι εδώ υπάρχει ένα πλαίσιο. Άρα έχουμε ένα πλαίσιο, ένα πεδίο, ένα πεδίο δράσης και ένα πεδίο μάχης. Η Ιεροσύνη της γλώσσας, σε τι αναφέρομαι τόση ώρα, είναι ότι πρέπει να επιλέξουμε πώς είναι δομικά η γλώσσα για να υποστηρίξει και υπερστηρίξει έναν λόγο. Θα το πω αλλιώς. Μπορείτε να φανταστείτε εικόνες χωρίς λόγια; Δηλαδή εκκλησία χωρίς εικόνες το φαντάζεσθε γιατί ήταν εικονοκλάστες, αλλά εικόνες χωρίς λόγια, τίποτα. Δηλαδή να μην υπάρχει ούτε καν το σύμβολο ποιος είναι. Μόνο εικόνες. Γιατί είναι μερικοί μεταμοντέρνοι που μας εξηγούν ότι οι εικόνες της εκκλησίας είναι σαν να είναι καρτούν. Ξεχνάν ότι στα καρτούν έχει λόγια., γι αυτό μοιάζουν. Άρα άμα βγάλουμε τα λόγια, δεν βλέπετε καν, ούτε Μαρία ούτε Χριστός τίποτα κανένα σύμβολο. Είναι εντάξει; Αναρωτιέστε τώρα, ξέρετε τι αναρωτιέστε; Αν στα διαγράμματα Hasse θα τα βάζατε στα θεμέλια κάτω ή στο πρώτο επίπεδο, διότι δεν ξέρετε τελικά τι είναι το πιο σημαντικό. Κι εγώ σας λέω ότι είναι και η εικόνα και ο Λόγος. Ο Λόγος έφτιαξε την εικόνα, γιατί αλλιώς δεν μπορούμε να έχουμε την απεικόνιση, αλλά η εικόνα σταθεροποίησε τον Λόγο. Όταν εσείς βλέπετε το βιβλίο που είναι ανοιχτό και γράφει: «Εγώ είμαι το Φως του κόσμου». Κι αυτό είναι ένα ερώτημα που πρέπει ν' αναρωτηθείτε στις απεικονίσεις με τον Χριστό, είναι σωστό να βάζουμε βιβλίο κλειστό; Τέλος πάντων, είναι για άλλη διάλεξη. Εγώ τώρα σας μιλάω για το ανοιχτό. Το γεγονός ότι το λέει, ρωτάω μήπως το γεγονός ότι περνάει από το βιβλίο, το

οποίο βιβλίο δεν είχε ο Χριστός εκείνη την εποχή. Άρα έχουμε έναν αναχρονισμό, ο οποίος περιγράφει τι θα μας έλεγε. Άρα η εικόνα μας μιλάει. Κι όταν λέμε λοιπόν ότι είναι: « Εν αρχή ο Λόγος» πάλι ένα θέμα. «Εν αρχή ο Λόγος» άμα δεν ήταν γραμμένο; Άρα, τι προσπαθώ να πω; Είναι ότι στη θεμελίωση του Ιερού έχουμε τη γραφή και η γραφή έχει τεράστια σημασία, γιατί όπως ξέρετε είναι με τη γραφή που άρχισε η ιστορία. Και τώρα το θέμα είναι αν μπορεί το Ιερό να ζήσει χωρίς ιστορία; Το Ιερό δεν ζει χωρίς ιστορία. Και γι αυτό αυτοί που είναι εναντίον του Ιερού συνήθως προσπαθούν πρώτα να σκοτώσουν την ιστορία και μετά λεν ότι δεν έχει πια νόημα το Ιερό. Αυτό ήθελα να σας πω, ελπίζω να μην το ξεπέρασα πάρα πολύ, ευχαριστώ πολύ, να είστε καλά!